

ספרי' – אוצר החסידים – ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ אחרי, מבה"ח אייר, ה'תש"ל

חלק א – יו"ל לש"פ אחרי, מבה"ח וערי"ח אייר, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה חמישים שנה להסתלקות הלולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

©

Published and Copyright 2016 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

פתח דבר

לקראת ש"פ אחרי, מבה"ח וער"ח אייר הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ אחרי, מבה"ח אייר ה'תש"ל, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אסחה"פ, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות היולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

בס"ד. שיחת ש"פ אחרי, מבה"ח אייר, ה'תש"ל.

בלתי מוגה

א. התוועדות¹ זו היא בגלל שזהו שבת מברכים חודש אייר, כמו בכל שבת מברכים החודש, כתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר² ששבת מברכים הוא יום התוועדות; אבל אעפ"כ, מחפשים תמיד כל פעם ענין חדש הקשור במיוחד עם יום הש"ק זה.

ובהקדים מעלת ענין החידוש בכל עניני התורה, כמארז"ל³ "בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים",

ויתירה מזה, כדברי רש"י בפירושו על התורה על הפסוק⁴ "אשר אנכי מצוך היום" שבפרשת ק"ש, שדברי תורה צריכים להיות (לא רק "כחדשים", בכ"ף הדמיון, אלא) "חדשים", וכיון שרש"י מביא זאת בפירושו על התורה בפשטות הכתובים עבור בן חמש למקרא, הרי מובן שגם הוא יכול לראות את החידוש שבתורה, שאז נקל יותר לקבל את הענין, כיון שיודעים שאין זה ענין ישן, ואפילו לא "כחדשים", אלא "חדשים" ממש.

ולהעיר גם ממ"ש באגה"ק⁵ בנוגע לראש השנה, ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר .. אור חדש ומחודש .. שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם", ומזה מובן שכן הוא בנוגע לכל הענינים הפרטיים שבמשך השנה שהם נכללים בר"ה⁶, להיותו כלל שכולל כל ימי השנה⁷; אבל, ענין זה הוא מצד רזין ורזין דרזין, שהם ענינים עמוקים שבתורה. ונוסף לזה ישנו ענין החידוש כפי שמשתקף גם בחלק הפשט שבתורה, שזהו ענינו של פירוש רש"י על התורה — שאינו דומה ענין ישן שבתורה לגבי ענין חדש].

ועד"ז בנוגע ליום הש"ק זה, שבת מברכים חודש אייר, שיש בו

(3) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ב. וש"נ.

(4) עקב יא, יג. וראה גם פרש"י יתרו יט, א. תבוא כו, טו.

(5) סי"ד.

(6) ולכן למדים גם מפרט אחד על משנהו.

(7) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך.

ובכ"מ.

(1) באמצע הניגון שניגנו בתחלת ההתוועדות ללא חיות כו', אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם תומשך "חיות" ("לעבעדיקייט") כזו על כל שבתות הקיץ, לא יהי' לזה "פנים" ("וועט דאָס האַבן יענעם אויסזעהן"...).

(2) ראה אג"ק שלו ח"ג ע' תכג (נעתק ב"היום יום" כו כסלו). ועוד.

ענין חדש גם לגבי שבת מברכים חודש אייר בשנה שעברה ולפני שנתיים וכו', כדלקמן.

ב. ויש לבאר תחילה המעלה המיוחדת של חודש אייר לגבי שאר החדשים — כמדובר פעם בארוכה⁸ שחודש אייר הוא החודש היחידי שיש בו מצוה מיוחדת בכל יום מימי החודש: מצות ספירת העומר. ובענין זה יש מעלה בחודש אייר אפילו לגבי חודש ניסן וחודש תשרי, שאף שיש בהם ענינים נעלים, הרי בכללות ימי החודש יש חילוקים מן הקצה אל הקצה:

בחודש ניסן — יש ימים שהם ימים טובים (ומיוחדים ונעלים), אבל יש בו גם ימים שהמעלה שבהם היא רק שאין אומרים בהם תחנון, ובזה גופא יש חילוק אם זה מצד היום עצמו, או מצד הימים שלפניו ושלאחוריו.⁹ וכן חודש תשרי — אע"פ שכל החודש נקרא "חודש השביעי"¹⁰, ומבואר במדרש¹¹ "שהוא משובע בכל" (בכל הדברים הטובים), מ"מ, בימי החודש גופא יש חילוקים בנוגע לענינים שבהם הוא "משובע" — "גתות" או "ברכות" וכו'; וכן יש חילוק בין הימים שלפני חג הסוכות ולאחרי חג הסוכות כו'.

משא"כ חודש אייר — אע"פ שגם בו יש חילוקים, ר"ח אייר, יום ט"ו בחודש שבו קיימא סיהרא באשלמותא¹², ח"י אייר — ל"ג בעומר, וימי השבת שבו וכו', הרי זה החודש היחידי שבו יש צד השהה בכל ימי החודש, שיש בהם מצוה מיוחדת של ספירת העומר, שבה משתווים כל ימי החודש; ומובן גודל העילוי בענין ההשתוות והעדר החילוקים — שזה מורה על הענין ד"לא שנית"¹³.

וענין זה שייך גם לשבת מברכים חודש אייר, כי, הנתינת כח למעלה המיוחדת של חודש אייר נמשכת משבת מברכים, שענינו לברך את ראש חודש וכל ימי החודש.

ג. ונוסף על מעלת שבת מברכים חודש אייר לגבי שבת מברכים שאר חדשי השנה, יש גם מעלה בשבת מברכים חודש אייר שנה זו

(8) ראה גם שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר ואילך.

(11) ויק"ר פכ"ט, ח. דאשתקד סי"ג (תו"מ חנ"ו ע' 165). וש"נ.

(9) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט ס"ט. ראה זהר ח"א רמט, ב. ח"ב רטו, א.

וש"נ. ועוד.

(10) אמור כג, כד ואילך. פינחס כט, א (13) מלאכי ג, ו.

(תש"ל) לגבי שבת מברכים חודש אייר שלפנ"ז (תשכ"ט) ושל"ח"ז (תשל"א) — מצד הזמן של מולד הלבנה בר"ח אייר בשנה זו:

תליית הלבנה ברקיע השמים בפעם הראשונה (בששת ימי בראשית) — היתה ביום רביעי, שבו נאמר¹⁴ "יהי מאורות וגו'", וכפירוש רש"י ש"מיום ראשון נבראו (כמו "כל תולדות שמים וארץ" ש"נבראו מיום ראשון"), וברביעי צוה עליהם להתלות ברקיע".

וביום רביעי גופא — שנחלק ליום ולילה ולכ"ד שעות המעת-לעת — הי' זה בג' שעות ביום, כמובן ממ"ש במג"א¹⁵ בנוגע לברכת החמה, "שאם לא בירך עד אחר ג' שעות לא יברך, שכבר עברה ממקום הזה" (שבו נתלתה ברקיע השמים), וכיון שהחמה נתלתה בג' שעות ביום, נתלתה גם הלבנה בג' שעות ביום¹⁶ (שהרי בתחילת הבריאה (קודם שקטרגה הלבנה ואמרה "אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד"¹⁷) היו "שני המאורות הגדולים"¹⁸ בשוה).

ומובן גודל העילוי שבתליית הלבנה בפעם הראשונה — כיון שבהתחלת הבריאה היו כל הענינים מצד "כי חפץ חסד הוא"¹⁹ ("חפץ חסד" דייקא, שהו"ע התענוג, למעלה אפילו מ"רב חסד"²⁰, ובמדריגות שלפני הצמצום הרי זה בחי' עליית הרצון וקודם עלות הרצון), שזהו"ע של אתערותא דלעילא ללא צורך באתערותא דלתתא, וכיון שאין צורך באתעדל"ת, אין אתעדל"ת מגעת שם.

וכיון ש"הימים האלה נזכרים ונעשים"²¹, שכאשר "נזכרים" כדבעי אזי חוזרים ו"נעשים", הרי מובן, שכאשר מולד הלבנה הוא ביום הרביעי בג' שעות ביום, שזהו הזמן שבו נתלתה הלבנה בפעם הראשונה, אזי ישנו כח מיוחד שגם עכשיו²² יומשך הענין ד"חפץ חסד" כמו שהי' בהתחלת הבריאה (ועוד ביתר שאת וביתר עז), ואע"פ שזהו"ע של אתערותא דלעילא

עה"ת בראשית א, טז.

18 בראשית שם.

19 מיכה ז, יח.

20 ראה או"ת להח"מ (הוצאת תשס"ו)

סשע"ו. וש"נ.

21 אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון

שוכבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א)

פכ"ט.

22 כאשר ענין זה הוא מצד סיבות

אחרות, ולא מצד "כי חפץ חסד".

14 בראשית א, יד.

15 או"ח סרכ"ט סק"ה (מהלבוש) —

אף שיש חולקים ואומרים שיכולים לברך

במשך כל היום, כמבואר באחרונים (ראה

אנציק' תלמודית ערך ברכת החמה (כרך ד

ריש ע' תנה). וש"נ).

16 בענין זה נזכר גם מפרקי דר"א (ראה

גם עז ואורה (מאסף תורני) תשס"ט (גליון ו)

ע' שא ואילך).

17 חולין ס, ריש ע"ב. הובא בפרש"י

מצד עצמה, למעלה ממה שנמשך ע"י עבודת המטה, הרי ישנו הענין ד"אתר שלים"²³ שנעשה כלי שבו תומשך האתעדל"ע שמצד עצמה.

וזוהי המעלה המיוחדת בשבת מברכים חודש אייר בשנה זו גם לגבי שבת מברכים אייר בשנה שלפנ"ז ושלאח"ז — שמולד הלבנה (הקשור עם ר"ח) חל ביום הרביעי*, וביום הרביעי גופא — קרוב לזמן שבו היתה תליית הלבנה בפעם הראשונה, ביום הרביעי בג' שעות ביום**.

ד. וע"פ פתגם הבעש"ט²⁴ שמכל דבר שיהודי רואה ושומע עליו ללמוד הוראה בעבודת ה' — הרי זה גם בנוגע להאמור לעיל בענין מולד הלבנה.

ובפרט ע"פ הידוע שיש שייכות מיוחדת ללבנה עם בני" — ש"מונין ללבנה"²⁵, ו"הם עתידים להתחדש כמותה"²⁶, לפי ש"דומין ללבנה"²⁷, דכשם שהלבנה "לית לה מגרמה כלום"²⁸, כך גם אצל בני" ש"אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו"²⁸, וכשם שהדברים אמורים בנוגע למלחמת היצר, כן הוא גם בנוגע לכללות הענין דקיום התומ"צ, כדאיתא במדרש²⁹ על הפסוק³⁰ "מי הקדמני ואשלם" — הרי בודאי שבענין הקשור עם מולד הלבנה יש הוראה בעבודת בני".

והענין בזה — שכאשר מגיע זמן שבו מתחדשת הלבנה באותו אופן כמו בפעם הראשונה, בהתחלת הבריאה שהיתה מצד "כי חפץ חסד

(* ועד"ז הוא בשאר השנים כשהמולד חל ביום הרביעי. וע"ד ר"ה שחל בש"ק — שג"כ כו"כ פעמים, ובכ"ז כו').

** אם הפי' בג' שעות כפשוטו — אז הפי' שנתלו 15 שעות לאחרי התחלת המעל"ע (ובחודש אייר שנה זו הוא 7 שעות 12 מינוט 6 חלקים לאחרי התחלת המעל"ע). אבל בפ"י על קדה"ח להרמב"ם פ"ט ה"ג, שהכוונה דבג"ש הי' השמש נראה ואורו בהיר (אלא שהוא ס"ל דביום ד' נבראו, משא"כ לפרש"י¹⁴). ואת"ל לפרש כן גם אליב"י דרש"י, הרי בנוגע ללבנה (שהייתה קודם מיעוטה, אבל — בלילה) ה"ז ג' שעות מהתחלת המעל"ע. והרגע הא' שנולדה בריקע — בהתחלת המעל"ע.

26) נוסח ברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).	23) ראה זח"ג צ, ב. לקו"ת שה"ש כד, סע"א ואילך.
27) ראה ב"ר פ"ו, ג. שמו"ר פט"ו, כו.	24) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.
28) סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.	וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).
29) תנחומא אמור ז. ויק"ר פכ"ז, ב.	25) סוכה כט, א.
30) איוב מא, ג.	

הוא", צריכה גם עבודתו של כל אחד מישראל להיות בחיות חדש, בידעו שיש בכחו לפעול ש"המאורות הגדולים" יהיו באופן ד"כי חפץ חסד", שאז ישנם ב' המעלות: מחד גיסא — דרגא של אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, ולאידך גיסא — אין זה באופן של "נהמא דכיסופא"³¹. ועד שענין זה נמשך באופן ד"וספרתם לכם"³², כפי שמפרש רבינו הזקן (בלקו"ת פ' אמור³³) ש"וספרתם" הוא מלשון ספירות ובהירות, היינו, שהענין "מאיר" אצלו.

ובפשטות — בנוגע לכל עניני העבודה שבמשך חודש אייר (ומזה נמשך גם על כל השנה כולה) — שכיון שהמולד הוא באופן הקרוב למעמד ומצב שהי' בתחלת בריאת העולם, שאז היו כל הענינים מצד "כי חפץ חסד הוא", הנה בנוגע לכל עבודה שנעשית ע"י כל אחד מישראל, יש בכחו להמשיך את כל הענינים עד לבחי' "כי חפץ חסד"; ומובן ישמצד זה נעשים כל הענינים בנקל יותר.

וכל זה מתחיל משבת מברכים החודש, שבו מברכים את החודש בכל ששת הענינים שנמנים בנוסח ברכת החודש, ועד שזוכים שיקויים בפועל היעוד "שהם עתידים להתחדש כמותה", בקרוב ממש ובעגלא דידן.

* * *

ה. בנוגע להאמור לעיל שכאשר מולד הלבנה הוא באותו אופן כפי שהי' בהתחלת הבריאה אזי נעשית ההמשכה למטה מבחי' "כי חפץ חסד הוא" — צריך להבין: איך שייך ענין זה בזמן הגלות ובחוף לארץ?!

בזמן הבית הי' יכול להיות ענין זה, כיון שהי' אז מעמד ומצב של אור. ואף שגם בזמן הבית היו חילוקי מדרגות, שהי' זמן שבו "קיימא סיהרא באשלמותא", והי' זמן שבו לא הי' "באשלמותא", ועד לאופן של נקודה בלבד, אבל אעפ"כ הרי זה מעמד ומצב של אור;

משא"כ בזמן הגלות שאז אין ענין של אור — לא אור השמש, וגם לא אור הלבנה, שלכן נקרא זמן הגלות לא רק "לילה", אלא גם "חושך", כי, "לילה", יכול להיות בו גם ענין של אור — אור הלבנה, אם בשלימות או שלא בשלימות,

— וכידוע גם הסיפור³⁴ אודות רבינו הזקן שלמד לאור הלבנה,

(33) לה, ב.

(34) ראה בית רבי ח"א ספ"א.

(31) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת

צו ז, רע"ד. ובכ"מ.

(32) אמור כג, טו.

ואדרבה: ענין זה פעל הוספה בלימודו אפילו לפי ערך הכחות והחושים שלו —

משא"כ "חושך" מורה על מעמד ומצב שאין בו אור כלל.

וכיון שזמן הגלות נקרא "חושך", ועד ללשון המורגל "חושך כפול ומכופל" — איך יכולים לפעול שמבחי' "כי חפץ חסד" יומשך למטה! ? והרי זה ריחוק הערך יותר מאשר "מן הקצה את הקצה", כי, "מן הקצה אל הקצה" הם ב' קצוות של ענין אחד, ולכן יש איזו שייכות ביניהם, ואילו ההמשכה מבחי' "כי חפץ חסד" (שלמעלה מההמשכה שע"י עבודת המטה) למטה בחושך כפול ומכופל של זמן הגלות — הרי זה באופן של ריחוק הערך הרבה יותר!

ועכצ"ל, שענין זה נמשך ממקום כזה שלגביו לא קיימים הגדרים עליון ותחתון, אור וחושך, כך, שחושך ואור אין סוף (בלי גבול האמיתי) הם בשוה, ומצד זה יכולה להיות ההמשכה דבחי' "כי חפץ חסד הוא" באופן שתומשך למטה בעוה"ז התחתון, בחושך כפול ומכופל של זמן הגלות.

ו. ועוד זאת, שענין זה צריך להיות למטה בגלוי:

ובהקדים — שעצמות ומהות נמצא אמנם למטה, אבל זהו בהעלם. וכפתגם הידוע³⁵ שזהו כמו אוצר שנמצא בתיבה סגורה, וישנו גם ה"מפתח" שעל ידו יפתחו את התיבה לעתיד לבוא ויתגלה מה שנמצא בה, אבל עתה הרי זה עדיין בהעלם. ולכן יש צורך לפעול שעצמות ומהות יהי' למטה בגלוי.

וגם ענין זה קשור עם מולד הלבנה בר"ח — שהרי קידוש החודש צריך להיות באופן ד"כזה ראה וקדש"³⁶, היינו, שהלבנה תהי' נראית בגלוי לעיני בשר, וכמודגש גם בכך שלצורך קידוש הלבנה יש להמתין ג' או ז' ימים (הן ע"פ נגלה והן ע"פ קבלה³⁷) כדי שיוכלו לראות את הלבנה בפועל.

וכיון שע"פ נגלה יש הכרח לראות את הלבנה בעיני בשר, הרי גם ההמשכה שע"י מולד הלבנה והכח שפועל אותה צ"ל להיות בגלוי למטה באופן שיוכלו לראות זאת. וגם כאשר ענין זה הוא רק באופן של נקודה, הנה כפי שהנקודה היא למעלה הרי היא באופן של "מרחב העצמי".

35) ראה תו"א ס"פ בראשית (ח, ג).

רמב"ם ריש הל' קידוה"ח. לקו"ת ר"פ דברים (א, ב). ובכ"מ.

36) ראה אנציק' תלמודית ערך ברכת

37) הלבנה (כרך ד ס"ע תסח). וש"נ.

וע"ד משנת"ל (ס"א) שהענין ד"בכל יום יהיו בעיניך חדשים" מובא גם בפירושו רש"י בפשטות הכתובים, וע"פ הידוע ומפורסם שד' דרכי הלימוד פשט רמז דרוש סוד הם כנגד ד' עולמות אבי"ע³⁸, כך, שדרך הפשט הוא כנגד עולם העשי', הרי מובן שהענין ד"חדשים" נמשך למטה בעולם העשי' באופן גלוי גם לבן חמש למקרא* — כן הוא גם לכחו של כל אחד מישראל לפעול ע"י עבודתו שהענין ד"כי חפץ חסד" וימשך למטה, שענין זה הוא באופן שיכולים לראות זאת בגלוי למטה.

ז. והכח על זה — רואים בענין הנישואין:

ובהקדים — שישנו ענין האירוסין, ש"אסר לה אכולא עלמא כהקדש"³⁹, שיש בזה ב' ענינים⁴⁰: ענין של איסור — "אסר לה כו'", וענין של קדושה — "כהקדש", ובעבודה הם ב' הענינים ד"סור מרע" ו"עשה טוב"; אבל עדיין אין זה מגיע לענין הנישואין, שבו מתגלה כח ההולדה. והענין בזה — כמבואר בהמשך שמח תשמח⁴¹ שכח ההולדה הוא גילוי כח האין — סוף למטה, והיינו, שמצד הענין ד"מעשה ידי להתפאר"⁴², הנה כשם שהוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא את העולם, ישנו גם למטה כח הא"ס שמתגלה בכח ההולדה⁴³ שהוא בלי גבול ממש, ללא הפסק. וגם ענין הנישואין שייך ללבנה — כי, "לבנה" ר"ת⁴⁴ "בתולה נישאת ליום הרביעי"⁴⁵. וענין זה קשור גם עם מעלת יום רביעי שבו נתלו המאורות (כמובא בשל"ה⁴⁶ ונתבאר בדרושי הצ"צ⁴⁷).

והרי המכוון בענין הנישואין הוא בנוגע להקב"ה וכנס"י, כידוע שהקב"ה נקרא חתן וכנס"י נקראת כלה (ועל זה נאמר שיר השירים), וענין זה שייך לכל אחד מישראל (שהרי שיר השירים, ככל חלקי התורה, ניתן לכל אחד מישראל בפרט), שנקרא בשם "בתולה", מבלי הבט על

(* היינו באם ירצה לקיים הציווי (היינו שיתבונן וכיו"ב, וגם שכלו של הבן חמש למקרא מספיק על זה), משא"כ כדי "שיהיו עליכם חדשים כאילו שמעתם בו ביום"⁴, שאז א"צ להתבונן וכו'.

38 נסמן בלקו"ש חכ"א ע' 36 הערה 57. העפר (כמבואר בתניא אגה"ק ס"ב).
 39 קידושין ב, ריש ע"ב.
 40 ראה גם תו"מ ח"ט ע' 15.
 41 סה"מ תרנ"ז ע' קעה ואילך.
 42 ישע"י ס, כא.
 43 ועוד יותר ממה שמתגלה ביסוד
 44 הובא בס' מטעמים (ווארשא תרמ"ז)
 45 ערך חו"כ אות מג (בשם מפרשים).
 46 ריש כתובות.
 47 שער האותיות (קא, ב).
 48 אוה"ת ויחי שסא, ב.

מעמדו ומצבו, כיון ש"אע"פ שחטא ישראל הוא"⁴⁸, ו"גם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית"⁴⁹.

ומזה מובן עד כמה גדול כחו של כל אחד מישראל לפעול ע"י עבודתו, ובאופן שכח זה נמצא למטה בגלוי — במכ"ש מגילוי כח הא"ס בענין ההולדה בגשמיות, ועאכו"כ שכן הוא בנוגע לעבודה הרוחנית.

ולכן, הנה למרות שנמצאים בחושך כפול ומכופל של זמן הגלות, כפי שידע איניש בנפשי' אודות החושך שבעולם וגם אודות החושך שבעצמו — יש בכחו להמשיך את האור, וגם את ה"מאור", כולל גם באופן המודגש בזמן מולד הלבנה כבפעם הראשונה, להמשיך את הבחי' ד"כ חפץ חסד הוא"⁵⁰.

ועד שזוכים לקיום היעוד⁵¹ ש"אלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשוה זורע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה", בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה וספרתם לכם ממחרת השבת גו'.

* * *

ט. כיון שזהו יום הש"ק שלאחרי אחרון של פסח, שבו עולים כל ששת ימי השבוע, כולל גם אחש"פ, הנה כאן המקום לסיים מה שנשאר באמצע ולא נתבאר בהתוועדות דאחרון של פסח⁵² — בנוגע לדברי הרמב"ם אודות משיח, שבהל' תשובה כותב "נתאוו כל ישראל נביאייהם וחכמיהם לימות המשיח כו'", ואילו בהל' מלכים כותב רק "נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח כו'", ואינו מזכיר "כל ישראל".

ובכן: ענין זה מבהיר הרמב"ם עצמו בשינוי לשונו, שבהל' תשובה כותב בלשון חיוב: "ומפני זה נתאוו .. לימות המשיח כדי שינוחו .. וירבו בחכמה כו'", אבל אינו שולל טעמים אחרים; ואילו בהל' מלכים כותב בלשון שלילה: "לא נתאוו .. ימות המשיח לא כדי כו' אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה".

והביאור בזה:

הלשון "לא נתאוו .. ימות המשיח לא כדי כו' אלא כדי שיהיו

(52) סנ"ה ואילך (לעיל ע' ..). — כמה

פרטים שנאמרו בהמשך השיחה, נכללו בשיחת אחש"פ (המו"ק).

(48) סנהדרין מד, רע"א.

(49) תניא ספכ"ד.

(50) חסר קצת (המו"ק).

(51) תהלים סט, לר"ל.

פנויין בתורה וחכמתה", היינו, שהסיבה היחידה שרוצים ימות המשיח היא רק בשביל לימוד התורה, ולא כדי שלא יהיו דאגות הפרנסה, שלא יצטרכו לפרוע חובות, ולהתעסק עם ה"בנק" וכו' — אי אפשר לומר על "כל ישראל", אלא על "החכמים והנביאים" בלבד; אבל הלשון "מפני זה נתאו . . לימות המשיח כדי שינוחו . . וירבו בחכמה כו'", מבלי לשלול טעמים נוספים — אפשר שפיר לומר על "כל ישראל".

ולכן:

בהל' מלכים, ששם מדובר אודות תחילת הזמן דימות המשיח, קודם שיהיו "אותות ומופתים", אלא רק באופן ש"אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד", ובמעמד ומצב שמישח "יכוף כל ישראל לילך בה כו"⁵³ — אי אפשר לומר שנתאו כל ישראל ימות המשיח כדי ללמוד תורה במנוחה, ואפילו לא בשביל ללמוד תורה במנוחה ביחד עם סיבה נוספת של עשירות וכיו"ב; ולאידך, בנוגע ל"החכמים והנביאים" — יכולים לומר גם אז "לא נתאו . . ימות המשיח לא כדי כו' אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה".

משא"כ בהל' תשובה, ששם מדובר אודות ימות המשיח בשייכות לענין התשובה ושליומות השכר דעולם הבא⁵³ — אזי אפשר לומר ש"נתאו כל ישראל . . לימות המשיח כדי שינוחו . . וירבו בחכמה כו'", אלא שעדיין אי אפשר לומר ש"כל ישראל" נתאו לימות המשיח אך ורק בשביל לימוד התורה, ולא בשביל העשירות והמעדנים וכו' שיהיו אז, ולכן אין הרמב"ם שולל את שאר הענינים, "לא נתאו כו' אלא כו'".

י. והנה, ע"פ המדובר כמ"פ שכל עניני התורה הם הוראה לכאור"א מישראל, ו"התורה על הרוב תדבר"⁵⁴, בהכרח לומר שגם מ"ש הרמב"ם בהל' מלכים "לא נתאו החכמים והנביאים ימות המשיח לא כדי כו' אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה", מהוה הוראה לכל אחד מישראל:

המעמד ומצב דימות המשיח ששייך רק ל"החכמים והנביאים" — הרי זה רק בהתחלת הלימוד; אבל כאשר מגיעים כבר להל' מלכים, הנה בכח התורה נפעל אצל הלומד מעמד ומצב ש"לא נתאו ימות המשיח לא כדי כו' אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה" — אך ורק בשביל לימוד התורה, ולא בשביל כל עניני העשירות שיהיו אז.

וכאמור שזהו מה שנפעל ע"י לימוד התורה, וכהפתגם הידוע⁵⁵:

(54) ראה מו"נ ח"ג פל"ד.

(53) ראה שיחת אחש"פ סנ"ז ואילך (לעיל)

(55) ראה תו"מ חמ"ה ע' 117. וש"נ.

ע' . . . ואילך).

כל זה הוא מה שאתה למדת בתורה, אבל מה לימדה אותך התורה?! ... ובנדודי, שהתורה מלמדת את האדם שלא יחפוץ בענינים אחרים, אלא רק בלימוד התורה בלבד, והיינו לפי שלימוד התורה הוא באופן ש"השכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו. . וגם השכל מלובש במושכל כו" ב"יחוד נפלא להיות לאחדים ומיוחדים ממש" (כמבואר בתניא⁵⁶), ועי"ז מגיע לדרגא של "החכמים" שאין רצונם אלא ללמוד תורה במנוחה.

וכאשר מתנהגים באופן כזה, שלא לרצות שום דבר מלבד תורה — אזי נותן הקב"ה כל הענינים של עשירות בהרחבה, ובלשון הרמב"ם: "כל המעדינים מצויין כעפר", וכל שאר פרטי הענינים שנימנו שם.

וע"ד מארוז⁵⁷ "כל הרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו, וכל הבורח מן הכבוד (היינו, שענין הכבוד אינו תופס מקום אצלו), הכבוד רודף אחריו", ועד"ז בנוגע לענין הפרנסה, שכאשר האדם לא רודף אחר עשירות, אזי נותן הקב"ה גם עשירות.

— פרנסה, נותן הקב"ה תמיד, כמ"ש בתהלים⁵⁸ "פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון", וכפירוש המצו"ד: "משביע לכל חי לפי רצונו ותאוותו". זוהי אמנם תאוה פראית ("א ווילדע תאוה"), אבל אעפ"כ, כיון שהקב"ה ברא אותו עם תאוה זו, ממלא הקב"ה גם תאוה זו; אבל ישנו ענין נעלה יותר — שכאשר פועל בעצמו שאינו רוצה שום דבר מלבד לימוד התורה, אזי נותן לו הקב"ה גם עשירות כו".

וזוהו הטעם שכל פרטי הדברים שבימות המשיח "כל המעדינים מצויין כעפר וכו'" נאמרו בהל' מלכים דוקא — כי, אימתי מקבלים את כל העשירות וכו', רק כשנמצאים במעמד ומצב ש"לא נתאוו. . אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה".

וכן תהי' לנו — שלימוד התורה יהי' מתוך מנוחה אמיתית, כיון שהקב"ה נותן לכל אחד כל המצטרך לו בבני חיי ומזוני רויחי, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁵⁹, ועד שזוכים לקיום היעוד⁶⁰ "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

* * *

58) קמה, טז.

59) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

60) ישע"י יא, ט.

56) פ"ה.

57) ראה עירובין יג, ב. תנחומא ויקרא ג.

58) פ"ה הבונה לע"י יומא ח, ב.

הובא באג"ק ח"ג ע' סג.

הוספה

בי"ה, כ"ז ניסן תשי"ג
ברוקלין

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו, בו כותב אודות מצב בריאות גיסתו מרת ... עם הפ"י המוסגר בו, שאקראהו בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, ובטח יעשו כהוראת רופא מומחה למקצוע זה וכפי פסק רז"ל שהתורה נתנה רשות לרופא לרפאות, וכדאי שיבדקו את המזוזות בדירתם של גיסתו, וכן אשר היא בעצמה תתן לצדקה מהכסף הנמצא לרשותה (הניתנים לה להוצאות הבית וכו') בכל יום ב' וה' וכן לפני הדלקת הנרות בכל עש"ק וערב יום טוב, וכן שבעלה – אחיו – יאמר בכל יום אחר תפלת שחרית שיעור תהלים כפי שנחלק לימי החדש ובכל יום ב' וה' יתן איזה פרוטות לצדקה, מובן אשר כל הנ"ל הוא בלי נדר.

בטח ידוע לו סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד אחד החסידים שנתגלגל למקום ישוב רחוק מפני פרנסתו, והסביר לו האדמו"ר (זקנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר) אשר לצד פרנסתו הגשמית יכול היי השי"ת להספיק לו במקום דירתו לפנים ולא לגלגלו למקום שאין שם סביבה בשבילו המתאמת לו, אלא ברור הוא, אשר הטלטול הכוונה היא בשביל פרנסתו ברוחניות, היינו שישפיע על סביבתו החדשה להאירה בתוספת בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה, ובמילא הוא וגם אחיו שיחיו צריכים להתחזק בכל הנ"ל וללמוד מזה בהנוגע לפועל ממש לפעול טוב בעירם ומקומם עתה בהתאם לכל הנ"ל, וכבר ידוע פסק רז"ל אשר חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

תי"ח בעד הודעתו בשו"ט מהטבת מצב גיסתו תחי' וכן אודות כל הנ"ל.

בברכה.

פסק רז"ל שהתורה נתנה רשות לרופא לרפאות: ברכות ס, סע"א. וש"נ.
סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד אחד החסידים שנתגלגל כו': ראה אג"ק שלו ח"ז אגרת א'תפג (ע' כ ואל"ך). וראה גם אג"ק ח"ז אגרת ו'קנו, ובהנסמן בהערות שם.
בנר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
פסק רז"ל אשר חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח"ב אגרת תסו (ע' רכו). ח"ד אגרת תתקסו (ע' רד – נעתק ב"היום יום" יב תשרי). ובכ"מ.

ב

בי"ה, א' אייר תשי"ח
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו בו כותב מהטבת מצב פרנסתו, ואשר זה נתן לו האפשריות לקביעות עתים בתורה וגם הוסיף עליהם, ושואל חוות דעתי באיזה פרטים בקישור עם האמור, ובמענה עליהם:

(א) בשאלתו באם יסתפק במקורות פרנסתו עתה ולא לדרוש שום עסק כיון שעיי"ז עלול שלא יוכל ללמוד כ"כ,

לפעמים הכי תכופות רואים שבכמה ענינים אם אין מוסיפין עליהם או עכ"פ משתדלים להוסיף, ה"ה פוחתים והולכים, ולכן גם בהנוגע לשאלתו יעשה בהרחבת עסקו, אף שכמובן מבלי שיהי מושקע בזה ראשו ורובו, והחשש שיוכרח למעט שיעורי לימודיו הרי בהחלטתו תקיפה בזה, בודאי שיש מקום להרחבת עסקו ומבלי לנגוע בזמני לימודו.

(ב) באם למצוא איש שיעשה בפרטי הבתים שהוא מנהל אותם, והוא יתעסק רק במציאות הבתים וכו',

בעוה"ר ראינו בהנהגה האמורה חשש הכי גדול, שהמתחיל רק ע"מ להתעסק בפרטים, מחפש תחבולות איך לקחת כל הענין בידו, ולכן אם אפשר למסור רק פרטים טפליים דטפל, שלא יהי חשש להאמור, יש להתענין בזה, אבל לא באופן אחר.

בעת רצון יזכירו [אותו] וזוגתו שיחיו להמצטרך להם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הת' **מנחם מענדל** שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות

בדר"ח אייר, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

יה"ר מהשי"ת שיגדל להיות חסיד ירא-שמים ולמדן

ולזכות אחיותיו ואחיו שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **שלום דובער** וזוגתו מרת **אסתר** שיחיו **ליין**

ולזכות זקניהם שיחיו